

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.6

Інна Апопій

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
канд. юрид. наук, доц.,
доц. кафедри цивільного права та процесу

ПОСИЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ

© Anoniï I, 2018

Проаналізовано новели вітчизняного законодавства в сфері відповідальності за несплату аліментів: зменшення частки у разі поділу майна подружжя, збільшення пені, накладення адміністративного стягнення у вигляді суспільно корисних робіт, обмеження в деяких правах, автоматизований арешт коштів боржника за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів, заборона займати певні посади на державній службі.

Ключові слова: аліменти; відповідальність; примусове стягнення заборгованості; пеня; суспільно корисні роботи.

Інна Апопій

УСИЛЕНИЕ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА УКЛОНЕНИЕ ОТ УПЛАТЫ АЛИМЕНТОВ

В статье анализируются новеллы отечественного законодательства в сфере ответственности за неуплату алиментов: уменьшение доли при разделе имущества супругов, увеличение пени, наложение административного взыскания в виде общественно полезных работ, ограничения в некоторых правах, автоматизированный арест средств должника по исполнительному производству о взыскании алиментов, запрет занимать определенные должности на государственной службе.

Ключевые слова: алименты; ответственность; принудительное взыскание задолженности; пеня; общественно полезные работы.

INTENSIFICATION OF RESPONSIBILITY FOR DEFAULTING ALIMONY

The innovations of the national legislation in the area of responsibility for defaulting alimony have been analyzed in the article: share reduction of property division, fine increase, the infliction of administrative penalty in the form of social utility work, some rights limit, automated arrest of debtor 's means following the final process about exaction of alimony, prohibition to take certain positions in public service.

Key words: alimony; responsibility; compulsory collection of debt; fine; social utility work.

Постановка проблеми. Проблема виконання рішень про стягнення аліментів надзвичайно гостро стоїть у сучасних українських реаліях. Так, за офіційними даними, станом на 1 вересня 2017 року на виконанні в органах Державної виконавчої служби перебуває 539 тис. виконавчих документів про стягнення аліментів. Кількість виконавчих проваджень, за якими сума заборгованості сукупно перевищує суму платежів за 3 місяці, налічує 91,8 тис. (17 %) [1] Недобросовісні платники аліментів ігнорують рішення суду, приховують справжні доходи і майно, переховуються від виконавчої служби і того з батьків, хто проживає з дитиною.

З метою створення дієвого механізму впливу на боржників та забезпечення права дитини на утримання, з подачі Міністерства юстиції України було ініційовано низку змін до вітчизняного законодавства, що отримали назву «Чужих дітей не буває». Дані зміни спрямовані на вдосконалення порядку стягнення аліментів, зокрема примусового стягнення заборгованості, а також на створення економічних передумов для захисту права дитини на належне утримання.

Аналіз дослідження проблеми. в галузі сімейного права та виконавчого провадження свідчить, що питання правового регулювання аліментних відносин та виконання рішень судів і договорів з аліментних зобов'язань висвітлено у роботах таких відомих правознавців: М. В. Антокольської, В. Антошкіної, Г. В. Богданової, Е. М. Ворожейкіна, І. П. Грішина, Н. М. Єршової, І. В. Жилінкової, О. Н. Кудрявцевої, Г. П. Клімова, Н. П. Осіпова, С. Я. Фурси, Є. І. Фурси, М. Й. Штефана, Ю. С. Червоного та інших.

Метою цієї статті є аналіз законодавчих новел у сфері відповідальності за аліментними зобов'язаннями.

Виклад основного матеріалу. За останній рік вітчизняне законодавство, що регулює аліментні зобов'язання та примусове стягнення аліментів зазнало суттєвих змін, покликаних підвищити його ефективність. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів» від 17 травня 2017 року [2] внесено зміни до ч. 2 ст. 70 Сімейного кодексу, згідно з яким суд може відступити від засади рівності часток при поділі майна, якщо один з подружжя ухилився від утримання дитини (дітей). Ця норма здається дещо спірною. Адже, якщо йдеться про утримання дітей під час шлюбу, то воно цілком вкладається і в раніше формулювання «не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї» і потреби окремо виділяти його не було. Якщо ж мова про ухилення від сплати аліментів після розірвання шлюбу, то навряд чи така санкція матиме широке практичне застосування, оскільки переважно поділ майна здійснюється одразу і про ухилення

тоді ще не йдеться. Надалі, в разі виникнення заборгованості, Законом України «Про виконавче провадження» передбачено порядок звернення стягнення на майно боржника.

Ще одним нововведенням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів» від 17 травня 2017 року є доповнення ст. 196 Сімейного кодексу частиною четвертою, де передбачена відповідальність платника аліментів за прострочення оплати додаткових витрат на дитину у вигляді 3 % річних з простроченої суми. Платник додаткових витрат вважається таким, що протермінував оплату, якщо він не виконав свій обов'язок щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або за домовленістю між батьками, а в разі їх відсутності або у разі невстановлення такого строку – після спливу 7 днів після пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив [2]. Таке нововведення є надзвичайно позитивним кроком, адже досі відповідальність передбачалася лише за аліментами, а додаткові витрати залишалися поза увагою законодавця. Тоді як ці суми часто викликані невідкладною потребою (наприклад, лікування, реабілітація дитини) і зволікання з їх оплатою тягне за собою негативні наслідки. Для того з батьків, хто постійно проживає з дитиною, оплачувати такі суми самотужки може бути непосильним тягарем, він змушений позичати гроші, часто на невигідних умовах.

Закonom України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів» від 7 грудня 2017 року передбачені певні обмеження особистих немайнових прав «аліментного боржника», а саме усунення його від вирішення питання вивозу дитини за кордон. Відповідно до цього Закону стаття 157 Сімейного кодексу доповнена частиною п'ятою наступного змісту: той із батьків, з ким за рішенням суду проживає дитина, самостійно вирішує питання щодо тимчасового виїзду дитини за межі України з метою лікування, навчання дитини за кордоном, відпочинку, за наявності довідки, виданої органом державної виконавчої служби, про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців [3]. Попри критику цієї новели як такої, що не відповідає приписам статті 3 Конвенції ООН про права дитини щодо пріоритету інтересів дитини та загальним положенням сімейного законодавства щодо прав і обов'язків батьків у вихованні дітей та спілкуванні з ними (статті 141, 153, 157 Сімейного кодексу України) [4], вже новим законопроектом від 19 квітня 2018 року запропоновано додаткові уточнення до ч. 5 ст. 157 СК. Так, проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» передбачає, що той із батьків, з ким за рішенням суду визначено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, відпочинку дитини за кордоном [5]. Тобто в цьому випадку вже не має значення: належно сплачуються аліменти чи ні. Сам факт проживання дитини з одним із батьків є підставою для самостійного вирішення ним даних питань. Водночас, той із батьків, з ким за рішенням суду визначено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що перевищує один місяць, з метою лікування, навчання, відпочинку дитини за кордоном у разі: за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців; за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на важкі перинатальні ураження нервової системи, важкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, важкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала важкі травми, потребує трансплантації органу, потребує паліативної допомоги. [5]

Загалом пропоновану редакцію ч. 5 ст. 157 СК сприймають двояко. З одного боку, абзац перший ч. 5 у цій редакції знімає загальновідому проблему одержання згоди на кожен відпочинок дитини на морі, танцювальний виступ, спортивні змагання, побачення з бабусею, яка живе за кордоном тощо. Батько (матір) дитини часто зловживають своїм правом давати згоду через погані сто-

сунки між колишнім подружжям. Або виїжджають на сезонну роботу за кордон. І тоді вивезти дитину можливо лише за рішенням суду. Тому спрощення цієї процедури є надзвичайно актуальним.

Водночас позбавлення права того з батьків, хто має заборгованість за аліментами на вирішення питання вивозу дитини за кордон на строк більше ніж 1 місяць викликає певні зауваження. Логіка норми очевидно в тому, що якщо батько (матір) не бере фінансової участі у відпочинку/навчанні дитини, то він не повинен заважати в реалізації цього. Однак, по-перше, заборгованість за аліментами не завжди викликана свідомим ухиленням від їхньої сплати. В умовах економічної кризи і тотального зубожіння населення, цьому можуть бути об'єктивні причини. По-друге, таке формулювання дозволить тим з батьків, з ким проживає дитина, вивозити її на постійне місце проживання без згоди другого з батьків. І позбавить останнього можливості спілкуватися з дитиною. Адже, до прикладу, «навчання» – досить розмитий термін, особливо в сукупності зі строком «більше 1 місяця». Так, мати, яка влаштувала особисте життя за кордоном може вивезти дитину під приводом навчання... в школі. Відповідно, батько дитини втратить можливість брати участь у її вихованні на роки, а можливо і до досягнення повноліття. Адже максимальний строк законом не встановлений, формально все законно. І враховуючи реалії вітчизняної практики, під час вивезення дитини за кордон вимагати її повернення в судовому порядку навряд чи буде ефективно.

З огляду на це, запропоноване законопроектом обмеження права особи давати згоду щодо вивезення дитини за кордон, може бути ефективним лише у разі, якщо воно стосуватиметься, власне, ухилення від сплати аліментів – тобто свідомої винної поведінки особи, а не просто виникнення заборгованості. І, по-друге, необхідно встановити максимальний строк такого вивезення. Наприклад, до 1 року. Це дасть змогу уникнути зловживань.

Ще однією новелою є запровадження нового виду адміністративного стягнення: суспільно корисних робіт. Згідно зі ст. 31-1 КУпАП суспільно корисні роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, оплачуваних робіт, вид яких визначає відповідний орган місцевого самоврядування. Вони призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин і виконуються не більше ніж вісім годин, а неповнолітніми – не більше від двох годин на день [6]. Суспільно корисні роботи призначають за несплату аліментів на утримання дитини, одного з подружжя, батьків або інших членів сім'ї, що призвела до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання (ст. 183-1 КУпАП) [6]

Ухилення від виконання таких робіт передбачає адміністративний арешт до 15 діб з розрахунку 15 годин робіт – 1 доба арешту (ст. 325-4 КУпАП). Однак, проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання», передбачає посилення цих умов. Так, ч. 5 Закону планується збільшити тривалість суспільно корисних робіт з 240 до 360 годин. Водночас пропонується доповнити КУпАП статтею 183-2, згідно з якою ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у вигляді суспільно корисних робіт тягне за собою адміністративний арешт строком до 10 діб. А в ст. 325-4 лише закріпити загальні положення про те, що у разі ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у вигляді суспільно корисних робіт вона підлягає притягненню до адміністративної відповідальності, а у разі злісного ухилення особи – до кримінальної відповідальності. Відповідно до ККУ планується внести зміни згідно з якими, злісне ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт, – карається позбавленням волі на строк до 2 років [5].

На відміну від громадських, суспільно корисні роботи будуть оплатним видом адміністративного стягнення. Кошти, отримані боржником за виконання таких робіт, спрямовуватимуть саме на погашення боргу за аліментами.

Незважаючи на те, що цей вид стягнення застосовують лише за несплату аліментів, і механізм його застосування ще до кінця не зрозумілий, загалом він спрямований на вирішення проблеми заборгованості за аліментами. Однак не слід забувати, що згідно зі ст. 9 КУпАП, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи

бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [6]. Отже, суспільно корисні роботи не можна застосовувати до осіб, які мають заборгованість за аліментами з об'єктивних причин (відсутність достатнього доходу і майна).

Окрему увагу треба звернути і на розширення повноважень виконавчої служби. Так, згідно з ч. 9 ст. 71 Закону України «Про виконавче провадження», за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 6 місяців, державний виконавець виносить вмотивовані постанови:

1) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві виїзду за межі України – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі;

2) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві керування транспортними засобами – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі;

3) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі;

4) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві полювання – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі [7].

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання», передбачає додаткові гарантії для особливих дітей. Так, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на важкі перинатальні ураження нервової системи, важкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, важкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала важкі травми, потребує трансплантації органу, потребує паліативної допомоги, вищезазначені постанови виносяться державним виконавцем за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 3 місяці [5].

Треба зазначити, що зв'язок між заборгованістю за аліментами й обмеженням права на полювання, користування зброєю чи керування транспортним засобом неочевидний. Навряд чи такі засоби відповідальності забезпечать реалізацію її превентивної функції. І тим більше не забезпечать реалізацію правопоновлювальної (компенсаційної). Крім того, варто погодитися з позицією, що дані норми є дещо дискримінаційними за гендерною ознакою, оскільки в частині використання зброї і полювання стосуються переважно чоловіків [8].

Щодо обмеження виїзду особи за кордон, то воно видається виправданим з метою недопущення втечі недобросовісного боржника. Однак вважаємо, що це питання все ж таки мав би вирішувати суд, а не державний виконавець. Оскільки в умовах поширеної трудової міграції українців, боржник, який не має доходу для сплати аліментів, може виїхати за кордон на роботу з метою заробити гроші, зокрема щоб погасити заборгованість. Тобто, накладаючи таку заборону, необхідно дослідити усі обставин справи.

Необхідно звернути увагу на деяку нелогічність у встановленні правових наслідків для заборгованості, що перевищує 3 і 6 місяців відповідно. Так, за наявності заборгованості зі сплати аліментів, боржника може бути притягнуто до кримінальної відповідальності за ст. 164 ККУ. Тоді як заборгованість зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців тягне за собою адміністративну відповідальність за ст. 183-¹ КУпАП або тимчасові обмеження у праві користування зброєю, виїзду за кордон, керування транспортним засобом тощо. Отже, виникає явне порушення співмірності покарання ступеня шкідливості діяння. Вводячи адміністративну відповідальність за несплату аліментів, варто було б внести зміни до ст. 164 ККУ і все ж таки дотриматися співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності, встановивши для кримінальної – 6 місяців ухилення, а для адміністративної – 3 місяці.

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 19 квітня 2018 пропонується збільшення пені за прострочення сплати аліментів. Так, законопроект передбачає внесення змін до ст. 71 Закону України «Про виконавче провадження», згідно з якими за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 1 рік, виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника у розмірі 20 % від суми заборгованості зі сплати аліментів, за 2 роки – у розмірі 30 %, за 3 роки – 50 %. Пізніше постанову про накладення штрафу виносить виконавець у разі збільшення розміру заборгованості боржника на суму, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 1 рік. Суми штрафів, передбачених цією частиною, стягуються з боржника у порядку, передбаченому цим Законом, і перераховуються стягувану. Попри пропоноване законопроектом доповнення до ст. 196 СК: «У разі застосування до особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, заходів, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України «Про виконавче провадження», максимальний розмір пені повинен дорівнювати різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України «Про виконавче провадження» [5], співвідношення вищезгаданої норми з ч. 1 ст. 196 СК дещо незрозуміле. Це очевидно викликатиме певні труднощі в розрахунку пені.

Особливої уваги заслуговує запропонована низка змін до чинного законодавства, що передбачає відповідальність держслужбовців за ухилення від сплати аліментів. Так, Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 19 квітня р. Запропоновано внесення змін до Законів України «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Кабінет Міністрів України», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про державне бюро розслідувань», згідно з якими особа не може обіймати певні посади, а перебуваючи на посаді – може бути звільнена на підставі наявності заборгованості по сплаті аліментів на утримання дитини, сукупний розмір яких перевищує 6 (для звільнення 12) місяців. Аналогічні зміни передбачені до Законів України «Про депутатів місцевих рад», «Про вибори народних депутатів України», «Про місцеві вибори»: реєстрація кандидатів у депутати або на посаду сільського, селищного, міського голови, старости можлива лише на підставі заяви про наявність (відсутність) такої заборгованості. Повноваження депутата місцевої ради можуть бути достроково припинені у зв'язку з несплатою аліментів на утримання дитини, що призвела до виникнення заборгованості сукупним розміром більше ніж 12 місяців. Аналогічні зміни до ст. 5 Закону України «Про статус народного депутата» не пропонують.

Загалом попри побоювання, що ці положення дадуть можливість використовувати недобросовісні методи у політичній боротьбі, вони цілком відповідають світовій практиці чистоти репутації чиновника. Ініціатива однозначно варта уваги і потребує в подальшому розширення переліку «репутаційних ризиків» для посадовців за межі аліментних спорів.

Відповідно до змін, які пропонується внести до Законів України «Закону України «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України», «Про виконавче провадження», запроваджується автоматизований арешт коштів боржника за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів в порядку, визначеному Міністерством юстиції за погодженням з Національним банком України.

Не таким глобальним, але без сумніву позитивним моментом є також запропоновані зміни до ст. 204 СК, за якими повнолітні донька, син звільняються судом від обов'язку утримувати матір, батька та обов'язку брати участь у додаткових витратах, зокрема, якщо буде встановлено, що мати, батько не сплачували аліменти на утримання дитини, що призвело до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, та така заборгованість є непогашеною на момент прийняття судом рішення про визначення розміру аліментів на батьків [5]. Поки що підставою звільнення, крім позбавлення батьківських прав, є лише ухилення від виконання

батьківських обов'язків, яке не так легко довести, особливо після спливу багатьох років. У разі прийняття запропонованих змін, несплата аліментів на утримання дитини підтверджуватиметься довідкою, виданою органом державної виконавчої служби у порядку, встановленому законом.

Висновки. Загалом аналіз законодавчих новел у сфері посилення відповідальності за ухилення від сплати аліментів демонструє багато позитивних змін. За даними Міністерства юстиції України, з початку 2018 року і станом на 19 квітня виконавці Мін'юсту стягнули на користь дітей 892 млн грн боргу. 116 тисячам неплатників було заборонено виїжджати за кордон, 117 тисяч боржників отримали обмеження у праві керувати автомобілем, користуватися зброєю та полювати. 8,5 тисяч боржників оголошено у розшук. Стосовно 13 тисяч складено протоколи про призначення суспільно корисних робіт. Понад 300 таких протоколів уже підтримано судами. Інші – перебувають на розгляді [9].

Водночас запропоновані положення не позбавлені певних недоліків і потребують доопрацювання. Крім того, слід враховувати несприятливу економічну ситуацію в державі, через яку багато заборгованостей мають об'єктивні причини. Надмірний тиск на боржників, які просто не в стані сплачувати аліменти через погіршення майнового стану, попри початкову позитивну динаміку, в довгостроковій перспективі не принесе очікуваних результатів. Загалом з метою забезпечення права дітей на належний рівень життя, необхідним є комплексний підхід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів» № 7277. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів» від 17 травня 2017 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2037-19>. 3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів» від 7 грудня 2017 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-19>. 4. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 5. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 19 квітня 2018 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63899. 6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. 7. Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>. 8. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 9. Павло Петренко презентував другий пакет законодавчих змін, які посилюють відповідальність неплатників аліментів. Офіційний сайт Міністерства юстиції України: URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/pavlo-petrenko-prezentuvav-drugiy-paket-zakonodavchih-zmin-yaki-posilyuyut-vidpovidalnist-neplatnikiv-alimentiv>.

REFERENCES

1. *Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia*

shliakhom vdoskonalennia poriadku prymusovoho stiahnennia zaborhovanosti zi splaty alimentiv» [Explanatory note to the draft Law of Ukraine On amendments to certain legislative acts of Ukraine on strengthening the protection of the right of the child to proper maintenance by improving the order of compulsory collection of arrears of alimony] No. 7277 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 2. **Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia shliakhom vdoskonalennia poriadku prymusovoho stiahnennia zaborhovanosti zi splaty alimentiv» [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Strengthening of the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance by Improving the Procedure for Compensation of Alimony] vid 17.05.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2037-19>. 3. **Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia shliakhom vdoskonalennia poriadku prymusovoho stiahnennia zaborhovanosti zi splaty alimentiv» [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Strengthening of the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance by Improving the Procedure for Compulsory Recovery of Arrears in Payment of Alimony] vid 7.12.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-19>. 4. **Zauvazhennia Holovnoho yurydychnoho upravlinnia Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy do projektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia shliakhom vdoskonalennia poriadku prymusovoho stiahnennia zaborhovanosti zi splaty alimentiv» [Observations of the Main Legal Department of the Verkhovna Rada of Ukraine on the Draft Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine to Strengthen the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance by Improving the Procedure for Compulsory Recovery of Arrears of Payment of Alimony»] URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 5. **Proekt Zakonu «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo stvorennia ekonomichnykh peredumov dlia posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia» [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Creation of Economic Preconditions for Strengthening the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance] vid 19.04.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63899. 6. **Kodeks Ukrainy pro administrativni pravoporushennia** [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. URL: 7. **Zakon Ukrainy «Pro vykonavche provadzhenia» [On Enforcement Proceedings] vid 2 chervnia 2016 r. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>. 8. **Vysnovok Holovnoho naukovy-ekspertnoho upravlinnia Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy na projekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannia shliakhom vdoskonalennia poriadku prymusovoho stiahnennia zaborhovanosti zi splaty alimentiv» [The conclusion of the Main Scientific and Expert Department of the Apparatus of the Verkhovna Rada of Ukraine on the Draft Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Strengthening of the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance by Improving the Procedure for Compulsory Recovery of Arrears in Payment of Alimony»]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62857. 9. **Pavlo Petrenko prezentuvav druhyi paket zakonodavchykh zmin, yaki posyliuut vidpovidalnist neplatnykiv alimentiv** [Pavlo Petrenko presented the second package of legislative changes that strengthen the responsibility of non-payment of alimony]. Ofitsiyni sait Ministerstva yustytzii Ukrainy. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/pavlo-petrenko-prezentuvav-drugiy-paket-zakonodavchih-zmin-yaki-posilyuyut-vidpovidalnist-neplatnikiv-alimentiv>.************

Дата надходження: 03.04.2018 р.